

Ἡ κοινότης Μήλου δανεῖζεται παρὰ τοῦ Πετράκη Μπάου τὸ ποσὸν τῶν 3290 γροσίων ἐπὶ τόκῳ 1 % κατὰ μῆνα, ἀποδοτέων ἐντὸς προθεσμίας τριάκοντα ἡμερῶν. Μετὰ τὴν πάροδον τῆς προθεσμίας ταύτης ἀπράκτου, συμφωνεῖται ὅτι θὰ καταβάλλεται τόκος 2 % μηνιαίως μέχρι πλήρους ἐξοφλήσεως τοῦ κεφαλαίου. Ἐφ' ᾧ καὶ συντάσσεται ἡ παροῦσα ὁμολογία, ἣτις δίδεται εἰς τὸν δανειστὴν πρὸς ἀσφάλειαν.

Περὶ τῆς νομικῆς σημασίας τῆς ὁμολογίας βλέπε 22. Ἀλλας ὁμολογίας τῆς αὐτῆς κοινότητος ἀποτελοῦν τὰ 15, 17, 18. Ἐκ τῆς ὑπάρξεως τόσων ὁμολογιῶν τῆς Μήλου φαίνεται ὅτι τὸ κοινὸν ταύτης εὐρίσκετο συνεχῶς εἰς οἰκονομικὰς δυσχερείας, ὃν ἠναγκασμένον νὰ καταφεύγῃ εἰς δανεισμόν. Ἀκριβῶς δὲ διὰ τοῦτο καὶ ἐπειδὴ ἡ οἰκονομική του κατάστασις δὲν ἐνέπνεε πολλὴν ἐμπιστοσύνην, ἐζητήθη ὅπως καταβάλλῃ τόκον ὑπερμερίας 2 % τὸν μῆνα, ὡς συνέβαινεν εἰς τὰς παρομοίας περιπτώσεις ἐπὶ τουρκοκρατίας (Α. ΜΑΜΟΥΚΑ, *Τὰ κατὰ τὴν Ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος*, τόμος 11 Πειραιεὺς 1852, σελ. 277).

Ἐντύπωσιν ἐμποιεῖ τὸ ποσὸν εἰς ᾧ ἀνέσχεται τὸ δάνειον, ἥτοι 3290 γρόσια! Ἐφ' ὅσον δὲν πρόκειται περὶ τιμήματος πώλησεως καθ' ὑπολογισμόν π.χ. στρεμμάτων, ἢ ποσότητος ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, ἀλλὰ περὶ δανεισμοῦ, εἶναι ἀξιοσημεῖωτον ὅτι δὲν δανεῖζεται ἀκέραιον ποσὸν χρημάτων π.χ. 1000, 1200 κλπ. γρόσια. Τοῦτο γεννᾷ τὴν ὑπόνοιαν ὅτι τὸ ἔγγραφον ἀποτελεῖ ἀνάεσμένην ὁμολογίαν, εἰς ἣν περιλαμβάνεται καὶ ὁ μὴ καταβληθεὶς δεδουλευμένος τόκος καὶ ὅτι μὲ τὴν προσθήκην τοῦ συμφωνουμένου νέου τόκου, τακτικοῦ καὶ ὑπερμερίας εὐρισκόμεθα πρὸ τοκογλυφικοῦ δανείου. Εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο μὲ ἄγει καὶ ἡ ρήτρα τοῦ στίχου 6 περὶ ἀποδόσεως τοῦ δανείου ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν, πρᾶγμα λίαν δυσχερὲς προκειμένου περὶ χρηματικοῦ ποσοῦ τόσον σημαντικοῦ.

Περὶ τοῦ λόγου δι' ὃν, πλὴν τοῦ τακτικοῦ, συμφωνεῖται ἰδιαιτέρως καὶ ὁ τόκος ὑπερμερίας βλέπε 22.

Δὲν δύναμαι νὰ ἐξηγήσω διατὶ ἡ ὁμολογία αὕτη, ἐνῶ εἶναι ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τριῶν μαρτύρων, ὡς ἀπήτει ἡ συνήθεια (βλέπε 19), εἰς οὓς συγκαταλέγεται καὶ ὁ Μιχαὴλ Ταταράκης, φέρων τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἀξίωμα τοῦ λογοθέτου (περὶ οὗ βλέπε ΡΑΛΛΗ καὶ ΠΟΤΛΗ, *Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων*, 5, Ἀθῆναι 1855, σελ. 534, σημ. 1, καὶ σελ. 537), δὲν εἶναι ἐν τούτοις ὑπογεγραμμένη παρὰ τοῦ ἐπιστάτου ὡς ἐκπροσώπου βεβαίως τῆς κοινότητος, καίτοι τοῦτο ρητῶς δηλοῦται ἐν στίχοις 10-11. Ἡ παράλειψις αὕτη, ἂν ὄντως ὑπάρχῃ, ἐπιδρᾷ καιρίως ἐπὶ τὴν ἰσχὺν τῆς ὁμολογίας καὶ ἐπομέ-

νως καὶ τοῦ δανείου· ἐκτὸς ἐὰν ὁ λογοθέτης *Μιχαὴλ Ταταράκης* (στίχ. 12) εἶναι αὐτὸς ὁ ἐπιστάτης, προτιμήσας νὰ σημειώσῃ, διὰ λόγους γοήτρου, τὸν ἐκκλησιαστικὸν του τίτλον καὶ γράψας ἐκ παραδρομῆς βεβαιῶ ἀντὶ ὁμολογῶ.

Τὸ ἔγγραφον τοῦτο γεννᾷ καὶ πάλιν τὸ ζήτημα ὅπερ ἐπανειλημμένως ἐπραγματεύθημεν, ἄν, δηλ. ἡ ἔννοια τοῦ κοινοῦ ὡς νομικοῦ προσώπου δημοσίου δικαίου εἶχε πλήρως διαμορφωθῇ, ἐν Μήλῳ τοῦλάχιστον, κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην καὶ ἂν οἱ νόμιμοι αὐτοῦ ἐκπρόσωποι ἠδύναντο ἐγκύρως νὰ ὑποβάλλουν αὐτὸ εἰς ὑποχρεώσεις. Ἐξακολουθῶν ἄμφιβάλλω. Διότι τὸ ἔγγραφον ἔχει διατυπωθῇ εἰς πληθυντικὸν, ἥτοι φαίνεται ὡς ἐὰν ὅλα τὰ μέλη τῆς κοινότητος δανείζωνται καὶ ὅλα ὁμοῦ ἀναλαμβάνουν ἀλληλεγγύως τὴν ὑποχρέωσιν πρὸς ἀπόδοσιν τοῦ δανείου, ἐξουσιοδοτήσαντα εἰδικῶς τὸν ἐπιστάτην ὅπως ὑπογράψῃ τὴν ὁμολογίαν. Παρὰ ταῦτα, ἀνεξαορτήτως τῶν ἄλλων ἐπιχειρημάτων, ἅτινα ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔγγραφου θὰ ἠδύναντο ν' ἀντιταχθῶν, τὴν ἄποψιν ταύτην μάχεται καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Ν. ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΥ, *Ὁ Ἰωάννης Γερατᾶς καὶ ἡ ὀργάνωσις τῆς Δικαιοσύνης ἐπὶ Καποδιστρίου*, Ἀθῆναι 1949, σελ. 18, ἐπικαλούμενον κείμενον τοῦ Ψηφ. ΛΓ' τῆς 18^{ης} Μαΐου 1829, ὅπερ διαλαμβάνει: *Αἱ ἀγωγαὶ διὰ πληρωμὴν χρεῶν συμφωνηθέντων ἀπὸ Κοινότητος ἐπαρχιῶν, πόλεων, κωμοπόλεων καὶ χωρίων ἢ ἀπὸ ἀνθρώπων δι' ἀνάγκας καὶ διὰ λογαριασμὸν Κοινοτήτων, ἂν ἀποδειχθῇ, κριθένται ἀπὸ τὰ τακτικά Δικαστήρια κτλ.* (Α. ΜΑΜΟΥΚΑ, *Τὰ κατὰ τὴν Ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος*, 11, Πειραιεὺς 1852, σελ. 512). Εἰς τὴν διὰ τοῦ ψηφίσματος ὁμῶς παρεχόμενην κατὰ τῆς γνώμης μου μαρτυρίαν, θὰ ἠδύνατο ν' ἀντιταχθῇ, ὅτι τοῦτο συντάχθη ἐν ἔτει 1829, ἥτοι εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἐν Ἑλλάδι ἡ νομικὴ ἐπιστήμη διὰ πλείστων νομικῶν ἐκ τῆς Ἑσπερίας ἐλθόντων καὶ συντακτῶν γενομένων τῶν πλείστων νομοθετημάτων εἶχεν ἀναπτυχθῇ, ὅτι δι' αὐτῶν τὰ γεγονότα τοῦ παρελθόντος ἀντεμετωπίζοντο ὑπὸ τὸ πρῶτον τῆς ἀνεπτυγμένης ταύτης ἐπιστήμης καὶ ὅτι διὰ τοῦ ψηφίσματος τὰ πραγματικὰ περιστατικὰ ρυθμίζονται κατὰ τρόπον διευκολύνοντα τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐπιδιωκομένην λύσιν. Καίτοι κατὰ τῆς μαρτυρίας τοῦ ψηφίσματος θὰ ἠδύνατο ν' ἀντιταχθῇ αὐτὸ τοῦτο τὸ κείμενόν του, ὅπερ, ὡς ἔχει διατυπωθῇ, φανερῶνει τὴν ἀμφιβολίαν τοῦ συντάκτου ὡς πρὸς τὴν πραγματικὴν νομικὴν σχέσιν τὴν δημιουργήσασαν καὶ στηρίζουσαν τὴν ἐκ τῶν δανείων εὐθύνην τῶν κοινοτήτων ὡς τοιούτων.

- 1 ἢ διὰ τῆς παρούσης κοινῆς καὶ ἐνυπογράφου ἡμῶν ὁμολο-
- 2 γίας δηλοποιούμεν ὅτι ἐλάβομεν διὰ χρεῖαν καὶ ἀνάγκην
- 3 τοῦ κοινοῦ μας παρὰ τοῦ εὐγενεσιτάτου κυρίου πετράκη μπάου
- 4 γρόσια τρεῖς χιλιάδες διακόσια ἐνενήντα ἥτοι: 3290
- 5 πρὸς συμφωνία τόκου μὲ ἓνα τὰ ἑκατὸ τὸν μῆνα, ὑποσχό-
- 6 μενοι νὰ τοῦ τὰ πληρώσωμεν εἰς διορία ἡμέρες τριάντα
- 7 παρελθούσης τῆς διορίας εἰ μὲν δὲν ἤθελε τοῦ τὰ εὐχαριστήσωμεν

